

# **Att bli äldre i Robertsfors kommun**

- Strategi för äldreomsorgen i  
Robertsfors kommun 2020 – 2030

## 1. INLEDNING

Äldreomsorgen i Robertsfors kommun står inför stora utmaningar både i nutid och i framtid. Dessa handlar om:

- Ekonomiskt underskott med fallande resultatutveckling.
- Ökat antal äldre 80+ och med det ökade behov av omsorg och vård.
- Större pensionsavgångar bland personalen med risk för framtida kompetensbrist.

För att möta framtidens krav och förväntningar krävs att sociala sektorns resurser används på ett sätt som ger optimal utdelning i kvalitet och effektivitet. Inom äldreomsorgen i Robertsfors har vi sedan lång tid tillbaka en hög brukarbedömd kvalitet men vi har också jämförelsevis mycket höga kostnader för vår äldreomsorg. Utifrån den genomlysning som genomfördes av en extern aktör i slutet av 2019 framgår bland annat att kommunen har relativt sett många särskilda boendeplatser och en liten utbyggd hemtjänst. En tydlig rekommendation efter genomlysningen, för att nå en ekonomi i balans med bibehållen kvalitet är att kommunen behöver minska antalet platser på särskilt boende samtidigt som man bygger ut hemtjänsten för att möta de behov som därigenom uppstår. Det finns ett utrymme att med bibehållen kvalitet tillgodose större behov i hemmet. Vidare identifierades ett antal utvecklingsområden sektorn har att arbeta med för att klara framtidens behov. För att klara kompetensförsörjningen kommer det att ställas stora krav på personalplaneringen för ett effektivt resursutnyttjande, ökat användande av välfärdsteknik mm. Denna strategi beskriver hur sektorn ska arbeta mot de identifierade behoven.

I strategin anges målen för äldreomsorgen på kort sikt (2020-2025) och på lång sikt (2026-2030). Syftet med strategin är att möjliggöra en långsiktig planering för äldreomsorgen i Robertsfors kommun och ska vara vägledande i de politiska och verksamhetsmässiga besluten. Det är därför av stor vikt att denna strategi tas fram genom en bred politisk överenskommelse i samverkan med de berörda verksamheterna.

## 2. VISION OCH VÄRDEGRUND ÖVERGRIPANDE EFFEKTMÅL

Robertsfors kommuns vision är:

***Hållbar utveckling för 7500 invånare i Sveriges bästa kommun.***

Robertsfors kommuns värdegrund är:

***Den nära kommunen med öppenhet mellan människor, idéer och platser.***

Värdegrunden genomsyrar och bär tillsammans med kommunfullmäktiges effektmål, där Agenda 2030 är grunden, och strategier kommunens samlade arbete med att nå visionen om att vara Sveriges bästa kommun. Nämnder och styrelser sätter därifrån sina verksamhetsmål för sitt uppdrag baserat på reglementen men med sikte på att ge förutsättningar för att fullmäktige ska nå målen under mandatperioden genom angivna mått.

Robertsfors kommuns mål är att kommunen erbjuder.

**Hållbar livssituation, är attraktiv att bo i**

Mål 1: Avskaffa fattigdom

Mål 2: Avskaffa hunger

Mål 8: Goda arbetsvillkor och hållbar tillväxt

Mål 10: Minskad ojämlikhet

**God folkhälsa och utbildning, aktiv och i rörelse**

Mål 3: Säkerställa hälsa och välbefinnande

Mål 4: God utbildning för alla

Mål 6: Rent vatten och sanitet

**Hållbar samhällsutveckling med ett gott näringslivsklimat**

Mål 7: Hållbar energi

Mål 9: Hållbar industri, infrastruktur och innovationer

Mål 11: Hållbara städer och samhällen

Mål 12: Hållbar konsumtion och produktion

**Samexistens med och respekt för natur och kultur**

Mål 13: Bekämpa klimatförändringarna

Mål 14: Hav och marina resurser

Mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald

Utöver kommunfullmäktiges mål och vision så regleras kommunens uppdrag genom ett antal lagar och det kommunala ansvaret för äldreomsorgen regleras bland annat genom Socialtjänstlagen, Hälso- och sjukvårdslagen.

Det är således lagstiftning (reglemente), mål och budgetramar som styr vad kommunens verksamhet ska göra och åstadkomma. Värdegrunden ska genomsyra verksamhetens inställning till uppdraget. Men för att klara den gemensamma styrningen och verksamhetsuppdraget har kommunfullmäktige angett tre strategiområden som vägleder kommunen i dess operativa arbete. Dessa strategiområden är:

### **Samhällsdialog och samverkan**

För att ställa om samhället mot hållbar utveckling behöver kommunen arbeta för en utvecklad samhällsdialog och samverkan med samhällets olika aktörer och grupper. Kommunen ska bidra till en allmän tillgång till information och skydda grundläggande friheter, i enlighet med nationell lagstiftning och internationella avtal.

### **Medskapande organisation**

Robertsfors kommun ska verka för att vara en god arbetsgivare i all verksamhet och ge förutsättningar för anställda att delta i arbetet med verksamhetsutveckling för måluppfyllelse och hållbar utveckling.

### **Innovation och förnyelse**

Genom utvecklingsinriktad politik som stödjer förnyelse, produktivitet, kreativitet och innovation i verksamheten klaras det kommunala uppdraget och en hållbar utveckling i kommunen.

## **3. ATT BLI ÄLDRE I ROBERTSFORS KOMMUN**

I Robertsfors kommun har vi en vision att äldreomsorgen i Robertsfors ska vara bland de bästa i Sverige.

Äldreomsorgen i Robertsfors ska möta individens olika behov avseende vård omsorg och trygghet över tid samt möjliggöra delaktighet i samhällslivet. Detta sker på ett över tid hållbart sätt.

Äldreomsorgen i Robertsfors ska vara flexibel och följa med i tiden. Kompetens och teknik ska tillvaratas på bästa sätt för att därigenom kunna erbjuda bästa möjliga kvalitet utifrån individens behov. Kontakten med äldreomsorgen i Robertsfors ska alltid genomsyras av mottot "bästa möjliga möte".

Genom tidiga insatser och ett rehabiliterande och habiliterande arbetssätt skapar vi förutsättningar för äldre personer att leva ett gott och självständigt liv i så hög utsträckning som möjligt. Som medborgare kan du därför känna dig trygg med att åldras och bli äldre i Robertsfors kommun

## **4. METOD FÖR FRAMTAGANDE AV STRATEGIN**

En genomlysning av sociala sektorn har genomförts av en extern aktör för att belysa följande frågeställningar:

- Vad beror våra höga kostnader på?
- Hur är vi organiserade för att möta våra aktuella behov?
- Kan vi förändra vårt arbetssätt för att bli mer kostandseffektiva?
- Vilka åtgärder föreslås, utifrån analysen, för att minska utskottets konstnader och hamna mer i nivå med jämförbara kommuner?
- Hur väl är Robertsfors rustad för att möta framtidens behov

Med utgångspunkt i den genomförda genomlysningen har en arbetsgrupp bestående av Kommunstyrelsens och sociala utskottets presidier tillsammans med socialchef och äldre och funktionshinderomsorgschef haft det huvudsakliga ansvaret för att ta fram strategin. Till stöd i framtagandet av strategin har referensgrupper från de olika verksamheterna och den fackliga samverkansorganisationen konsulterats. Tankar och idéer gällande äldreomsorgen i Robertsfors har inhämtas från pensionärsrådet och folkhälsorådet.

## **5. GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN**

För att utveckla och driva framtida förändringar inom äldreomsorgen i Robertsfors kommun utan att den goda kvaliteten blir lidande behöver många parallella åtgärder genomföras samtidigt. Detta då sektorns olika enheter många gånger direkt påverkas av vilka åtgärder som vidtas i en annan enhet. För att bedriva ett sammanhållet och långsiktigt förändringsarbete är det viktigt att sektorn avsätter resurser för kvalitetsledning och verksamhetsutveckling.

## **6. KVALITET**

Genom innovation och nytänkande ska Robertsfors kommun kunna möta framtidens behov av äldreomsorg med de framtida utmaningar som finns avseende ekonomi och kompetensförsörjning. Äldreomsorgens arbete ska även i framtiden genomsyras av en god kvalitet för våra äldre och förändringa som görs inom sektorns olika verksamheter ska noggrant analyseras och följas upp utifrån ett kvalitetsperspektiv.

## 7. NY TEKNIK OCH NYA ARBETSSÄTT

Genom digitalisering och ett ökat nyttjande av och välfärdsteknik underlätta och effektivisera arbetet på våra särskilda boende. Genom att prioritera införandet av digitala tjänster genom tydliga planer och processtöd tillse att digitaliseringens möjligheter tillvaratas fullt ut och parallella manuella metoder ska avvecklas till förmån för den digitala. Detta är nödvändigt för att klara framtidens kompetensbehov.

Verka för att anpassa lokalerna för att möjliggöra en mer effektiv personalplanering. Kan handla om samlokalisering, lokalernas utformning och storlek.

Verka för att bostadsbestånd i kommunen som möjliggör för äldre att bo kvar i sitt ordinära boende längre. Kan exempelvis handla om anpassade bostäder eller trygghetsboenden för äldre.

## 8. KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Utifrån de stora utmaningar vi står inför nationellt avseende kompetensförsörjning inom vård och omsorgssektorn är det mycket viktigt att vi tar tillvara på den kompetens som finns på rätt sätt. Till exempel behöver våra undersköterskors kompetens tas tillvara där de behövs som bäst. I Robertsfors kommun ska vi vara öppna för nya lösningar för kompetensförsörjningen. Det kan till exempel handla om nya yrkesgrupper för utförande av vårdnära service till omstrukturering av arbetsuppgifter och arbetsområden.

För att klara kompetensförsörjningen är det mycket viktigt att vi värnar om våra medarbetare och att kommunen som arbetsgivare fokuserar på medarbetarnas hälsa och arbetsmiljö för att vara en attraktiv arbetsgivare.

## 9. SÄRSKILDA BOENDEN

Robertsfors har vid ingången av 2020, 100 Särskilda boendeplatser. Dessa är uppdelade på tre boenden, Lövlunden, Edfastgården och Nysätragården.

**Lövlunden** är beläget i Robertsfors tätort och består av två hus med tre avdelningar per hus med 8 lägenheter per avdelning. Ett av husen, Demensens hus, är ett demensboende för personer med svår BPSD problematik "beteendemässiga och psykiska symtom vid demens".

**Edfastgården** är beläget i Robertsfors tätort och består av tre avdelningar med 8 lägenheter per avdelning.

**Nysätragården** är beläget i Ånäsets tätort och består av tre avdelningar. En avdelning med 7 lägenheter, en avdelning med 10 lägenheter och en avdelning med 11 lägenheter. På Nysätragården finns ingen särskild demensavdelning.

Av genomförd genomlysning framgår att Robertsfors relativt sett har många Särskilda boendeplatser i förhållande till befolkningens mängd. Detta bedöms vara en av de stora bidragande orsakerna till överkostnaderna inom äldreomsorgen i Robertsfors. I Robertsfors kommun har 6% av befolkningen över 65 år, beslut om särskild boendeform och 17 % av befolkningen över 80 år. Detta kan jämföras med riksgenomsnittet som är 4% av befolkningen över 65 år och 14% av befolkningen över 80 år.

### **9.1 Målsättning Särskilda boendeformer i Robertsfors kommun.**

Successivt minska antalet Särskilda boendeplatser i kommunen med målsättningen att komma mer i linje med riksgenomsnittet. Detta genom att stegvis stänga avdelningar samtidigt som hemtjänst och andra stödinsatser som möjliggör för den enskilde att kunna bo kvar i sitt eget hem förstärks.

## **10.KORTTIDSBOENDE**

Minska antalet korttidsplatser genom att stärka förutsättningarna för rehabilitering i hemmet samt trygg och säker hemgång från Regionens slutenvård. Många gånger nyttjas korttidsplatser för att tillgodose särskilda boendebeslut som inte kan verkställas eller som ett alternativ då individer med omsorgsbehov skrivs ut från regionens slutenvård. Det är och bör inte vara det huvudsakliga målet för Korttidsboendet. Korttidsboendets inriktning renodlas därför till att avse avlösning för anhöriga som inte kan tillgodoses i hemmet, rehabilitering som inte kan tillgodoses i hemmet på ett tryggt och säkert sätt samt palliativ vård som inte kan tillgodoses i hemmet. För att stärka individens möjlighet att längre kunna bo kvar i det egna hemmet är det av stor vikt att ett tryggt och säkert stöd kan erbjudas i hemmet direkt vid utskrivning från slutenvård.

## **11. INSATSER I ORDINÄRT BOENDE**

Insatser som ges till äldre i ordinärt boende från kommunens sida är i huvudsak omvårdnads och serviceinsatser från hemtjänsten samt sjukvårdsinsatser från den kommunala hälso- och sjukvården. I Robertsfors finns tre hemtjänstgrupper som utgår från de tre större tätorterna Robertsfors, Ånäset och Bygdeå. I Robertsfors är Hemtjänsten relativt lite utbyggd. Det finns även stora utrymmen för effektivisering och planering för bättre resursutnyttjande.

### **11.1 Målsättning insatser i Ordinärt boende i Robertsfors kommun**

En tydlig målsättning med insatserna i ordinärt boende är att öka möjligheten för äldre att bo kvar hemma och därigenom möta de behov som uppstår vid ett minskat antal platser på särskild boende. Detta uppnås genom bland annat:

Utveckla arbetssättet Trygg och säker hemgång. Medborgarna ska känna sig trygga med att de får den vård och omsorg de har behov av vid hemgång efter sjukhusvistelse. Detta medför en minskad belastning på korttidsvistelse och bidrar till att individen bibehåller sina funktioner och därmed möjlighet att bo kvar i sitt ordinära boende.

Utveckla god och nära vård. I linje med kommunens målsättning att möjliggöra för individen att så långsamt som möjligt underlätta och möjliggöra för individen att bo kvar i sitt ordinära boende så syftar arbetet med god och nära vård åt samma håll. Regionernas slutenvård och primärvård kommer i betydligt större utsträckning att arbeta för individen möjlighet att få vård i sin närmiljö och i möjligaste mån i hemmet. Regionen ska utveckla detta arbete i samarbete med kommunerna som därmed väntas dela detta ansvar med Regionen. Den kommunala hälso- och sjukvården behöver därför ha en beredskap för detta.

Utveckla samarbetet med, och stödja frivilliga aktörer som bidrar till äldres möjligheter att bo kvar i sitt ordinära boende. Detta stöd kan vara av både praktisk och social karaktär. Vi har många goda exempel i Robertsfors att bygga vidare på.

Tillgängliga lägenheter. För att äldre ska kunna ges möjlighet att bo kvar i sitt ordinära boende ställs krav på bostadens utformning och tillgänglighet. Det krävs en bostadsmarknad som möjliggör för äldre att flytta från sina hus till mer centralt belägna lägenheter om behov uppstår. Sociala utskottet ska därför vara en aktiv part i planerandet av framtida bostadsbestånd. Vidare är det nödvändigt med en effektiv bostadsanpassning i de fall detta behövs för att möjliggöra att individen kan bo kvar hemma.

Insatser i ordinärt boende ska vara ett prioriterat område för sektorn. Vartefter ekonomiska medel frigörs genom minskade kostnader för särskilda boenden bör delar återinvesteras i hemtjänst och hemsjukvård.



## 12. EKONOMI

Robertsfors kommun har en nettokostnadsavvikelse för äldreomsorgen på drygt 24% (2019). Det innebär att kostnaderna för äldreomsorgen är 24% högre än vad den borde vara i förhållande till jämförbara kommuner. I kronor motsvarar det ca 26 miljoner kr/år. För att klara de framtida utmaningarna som bland annat medför att skatteunderlaget i förhållande till efterfrågar välfärdstjänster minskar, så behöver Robertsfors kommun minska sina kostnader för äldreomsorg.

Mål att till år 2030 minskat vår nettokostnadsavvikelse för äldreomsorgen till +/-0.

## 13. NYCKELOMRÅDEN OCH MÅL FÖR 2025

- Kostnad för hemtjänst, kr/inv 80+ ska ligga i nivå med, eller lägre än jämförbara kommuner
- Andelen invånare 65+ som bor på särskilt boende ska inte vara högre än 5%
- Andelen invånare 85+ som bor på särskilt boende ska inte vara högre än 16%
- Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen ska inte vara högre än 15%
- Brukarnöjdhetsindex ska inom samtliga verksamheter vara högre än 85.
- Medarbetarnas ohälsotal inom äldreomsorgen ska inte överstiga 5,5 %

## 14. NYCKELOMRÅDEN OCH MÅL FÖR 2030

- Kostnad för särskilda boenden, kr/inv 80+ ska ligga i nivå med, eller lägre än jämförbara kommuner.
- Andelen invånare 65+ som bor på särskilt boende ska inte vara högre än 4%
- Andelen invånare 80+ som bor på särskilt boende ska inte vara högre än 14%
- Nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorgen ska ligga på +/-0
- Brukarnöjdhetsindex ska inom samtliga verksamheter vara högre än 85.
- Medarbetarnas ohälsotal inom äldreomsorgen ska inte överstiga 4,5 %

## 15. UPPFÖLJNING

Denna strategi ska följas upp årligen i samband med årredovisningen. Revidering av strategin ska ske en gång per mandatperiod eller då behov uppstår.